

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝKON PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY

Autor práce:	Darina Hejzlarová, DiS.
Studijní obor:	Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia:	Kombinovaná
Vedoucí práce:	JUDr. Jan Bouchal
Katedra:	Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HEJZLAROVÁ D., *Výkon probační a mediační služby: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. 52 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: probační a mediační služba, probace, mediace, alternativní tresty, mládež, recidiva, prevence kriminality,

Práce vysvětluje pojmy probační a mediační služby, její organizaci, poslání a cíle. Uvádí právní normy, kterými se řídí výkon Probační a mediační služby České republiky, Charakterizuje a popisuje alternativní tresty, jejich výkon a případný dohled a komunikaci probačního úředníka s klientem. Rovněž srovnává výhody, nevýhody trestu odnětí svobody a vybraných alternativních trestů včetně jejich recidivy. Dále jsou zde uvedeny opatření ukládána mladistvým za jejich provinění a základní informace o probačních programech pro mladistvé. V práci byl použit rozhovor s odsouzeným k trestu obecně prospěšných prací.

ABSTRACT

HEJZLAROVÁ, D. *Leadership and Management Skill: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2017. 52 p. Supervisor: JUDr. Jan Bouchal

Key words: probation and mediation service, probation, mediation, alternative sentence, youth, relapse of crime, crime prevention.

This thesis analyzes the terms of probation and mediation service, its organization structure and its role and goals. It also introduces legal regulations, in accordance to which the execution of the Probation and Mediation Service of the Czech Republic is governed. The thesis also characterizes and describes the alternative sentences, their execution, their potential supervision and the communication of the probation officer with the client. Moreover it also makes a comparison of the advantages and disadvantages of the prison sentences and of the alternative sentences in regards to relapse of crime. Measures being taken against youth delinquents for their accusations are also mentioned and the basic information regarding the probation programs for youth is stated. An interview with a person convicted to community work sentence is also encompassed in this bachelor thesis.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Restorativní justice.....	10
3 Alternativní tresty.....	12
3.1 Smysl alternativních trestů a jejich perspektiva	12
4 Probační a mediační služba.....	14
4.1 Probace	14
4.2 Mediace	15
4.2.1 Výkon mediační činnosti v trestních věcech.....	15
4.3 Poslání a cíle Probační a mediální služby	16
4.4 Organizace PMS.....	17
5 Tresty a druhy trestů.....	20
5.1 Vybrané alternativní tresty	20
5.1.1 Obecně prospěšné práce.....	21
5.1.2 Trest domácího vězení	23
5.1.3 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce	26
5.1.4 Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.....	28
5.2 Probační dohled	29
6 Práce s mládeží.....	31
6.1 Opatření ukládána mladistvým.....	32
6.1.1 Výchovná opatření	32
6.1.2 Ochranná opatření	33
6.1.3 Trestní opatření	34
6.2 Probační programy pro mladistvé	35
6.2.1 Probační programy pro mladistvé v minulosti.....	36
6.2.2 Probační programy pro mladistvé v současnosti.....	38

7	Odklon v trestním řízení.....	39
7.1	Podmíněné zastavení trestního stíhání.....	39
7.2	Narovnání	39
8	Rozhovor.....	41
9	Recidiva v České republice.....	43
9.1	Recidiva ve vztahu k alternativním trestům	43
10	Výkon vězeňství.....	46
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů	50
	Seznam zkratk	53
	Seznam tabulek a grafů	54
	Přílohy:.....	55

Úvod

Historie - Formy alternativního opatření s pachateli se v minulosti začaly výrazněji uplatňovat v západní Evropě po 2. světové válce a to vzhledem k nárůstu kriminality a situaci ve vězeňství, kdy byla kapacita věznic byla výrazně překročena a docházelo k nízké efektivitě trestu odnětí svobody. Z těchto důvodů se začalo uvažovat o účinnějších a méně nákladnějších způsobech zacházení s pachateli. Došlo k zavádění nových výchovných, sociálních a psychoterapeutických způsobů práce a k celkové humanizaci práce s pachateli. Začal se prosazovat individuální přístup. Ukládání trestu začalo být vnímáno jako poslední možný prostředek, který má být použit v těch případech, kdy s ohledem na závažnost spáchaného deliktu či vzhledem k osobě pachatele není vhodné uplatnit jiný druh trestu. Alternativní tresty byly a jsou určeny pachatelům méně závažných trestných činů.¹

S přijetím nového trestního zákoníku v oblasti právní úpravy trestněprávních sankcí došlo v České republice k výrazným změnám, které směřovaly k rozšíření alternativních sankcí – trestu domácího vězení a trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce – a ke zpřísnění podmínek ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody v případech méně závažné kriminality. Zásadní reformou týkající se právních následků provinění mladistvých bylo přijetí zákona soudnictví ve věcech mládeže č. 2018/2003 Sb.²

K výběru tohoto tématu vedl autorku zájem o tuto problematiku, neboť úzce souvisí s její profesí. V této práci bylo snahou autorky charakterizovat činnost Probační a mediační služby České republiky. Z důvodů rozsahu téma se jedná pouze o vybrané aspekty. V práci byly především využity metody komparativní, historická a rozhovor.

¹ MATOUŠEK O., KROFTOVÁ A., *Mládež a delikvence*, 2. Vydání, Praha, Portál, 2003, str. 180-181, ISBN:80-7178-771-X

² SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, str. 9-10, ISBN:978-80-7338-154-7

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Toto téma bakalářské práce bylo vybráno vzhledem ke své aktuálnosti a potřebě státních institucí i daňových poplatníků snížit vysoké náklady vynaložených finančních prostředků na pobyt vězňených osob a nutnosti řešit kritickou situaci přeplněnosti věznic a nedostatku státních úředníků, kteří jsou zatíženi značnou administrativou na úkor praktického řešení daného problému, případně jeho předcházení. Rovněž je i zájmem společnosti, aby pachatelé soudně uložené tresty řádně vykonali a začlenili se zpět do řádného způsobu života.

Teoretická část bakalářské práce je vypracována na základě studia odborné literatury a řeší v ní vysvětlení pojmů souvisejících s činností Probační mediační služby a probačních úředníků. Následně charakterizuje vybrané alternativní tresty. Zabývá se rovněž problematikou mládeže a opatřeními, která jsou mladistvým ukládána za provinění a probačními programy pro mladistvé.

V praktické části se autorka věnuje porovnání. Zjištěné rozdíly jsou analyzovány. Cílem této práce je popsání činnosti Probační a mediační služby České republiky a zhodnocení její efektivity. Rovněž je zde uveden rozhovor s vybranou osobou, které byl uložen trest obecně prospěšných prací.

2 Restorativní justice

Pojem – koncept zacházení s pachateli, odlišný od klasické trestající justice, vycházející z názoru, že současná trestní spravedlnost nepředstavuje adekvátní reakci společnosti na kriminalitu. Jedná se o nový přístup k trestnému činu a jeho řešení.

Negativní faktory nepodmíněného trestu odnětí svobody vytvářejí vážný problém pro celý systém trestního práva. Čelit se jim dá realizací trestu odnětí svobody, pomocí nových metod zacházení s odsouzenými, alternativních přístupů pro postihování pachatelů trestných činů. Z tohoto důvodu se začaly prosazovat nové metody sankcionování pachatelů trestných činů, které představují alternativu k uvěznění. Kromě eliminace negativních jevů souvisejících s výkonem nepodmíněného trestu jsou alternativní sankce výhodnější i z ekonomického hlediska. Pachatel ponechaný na svobodě je lépe schopen nahradit poškozenému způsobenou újmu a v souvislosti s alternativními tresty restorativní justice proto spatřuje primární účel systému trestní justice právě v kompenzaci poskytované individuálním obětem. Restorativní justice se zajímá hlavně o to, jak a komu byla trestným činem způsobena újma a jak ji napravit. Urovnání konfliktního stavu má velký význam zejména pro poškozeného.³

Základní principy restorativní justice:

- zločin nemá být považován za porušení společenského pořádku ani za překročení abstraktních právních a morálních pravidel, ale má být chápán především jako škoda (újma), která byla způsobena oběti a jako hrozba pro bezpečnost společnosti.
- škodu způsobenou oběti je třeba chápat široce, jde o újmu materiální, fyzickou, psychickou, o ztrátu společenského postavení, narušení sociálních vazeb, osobního a rodinného života.
- reakce na zločin má přispět ke snížení (odstranění) této škody a hrozby.
- hlavním účelem společenské reakce na spáchaný čin nemá být potrestání pachatele, ani jeho převýchova nebo odstrašení, ale vytvoření takových podmínek, aby mohly být odstraněny následky trestné činnosti.
- tendence ke zpřísnování trestní represe (ukládání přísnějších trestů) je kontraproduktivní, zejména u mladistvých pachatelů.

³ ŠČERBA F., *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*, 2. Vydání, Praha, Leges, 2014, s. 23-24, ISBN:978-80-87576-93-9

- pachatel se má aktivně podílet na náhradě způsobené škody (na odstranění škodlivých následků trestného činu) a mají mu přitom být zachována všechna práva jako ostatním občanům.
- jestliže pachatel nehodlá participovat na tomto odstranění následků (na náhradě škody), je k tomu donucen soudem.
- státní orgány (orgány činné v trestním řízení) se mají v systému restorativní justice angažovat pouze tehdy, jestliže čistě vyjednávací postup mezi pachatelem a obětí nevede k cíli nebo jestliže spáchaný trestný čin je takového druhu (závažnosti), že klasický trestní proces je nezbytný.
- oběť trestného činu nemůže být nucena k vyjednávání s pachatelem o způsobu a rozsahu kompenzace za způsobenou škodu⁴

⁴ Institut pro kriminologii a sociální prevenci, *Restorativní justice* [online]. 2003 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/296.pdf>

3 Alternativní tresty

Alternativní tresty jsou základním typem alternativních opatření, jehož východiskem je předpoklad, že spáchání trestného činu by zásadně mělo vyústit v odsouzení pachatele, tzn. Vynesení výroku o vině a uložení trestu.⁵

Alternativní tresty, rovněž i tresty odnětí svobody a jiné formy trestu, nesmí být kruté, nelidské či ponižující.

Kdo by měl jednat o využívání alternativních trestů:

- Soudci a soudy - jsou hlavními aktéry pro využívání trestů. Musí zvažovat možnost uložení alternativních opatření ve všech případech, kdy je to možné.
- Zákonodárci – musí vytvářet právní rámec ukládání trestů, který obsahuje alternativní opatření a podporuje zdrženlivé užívání trestu odnětí svobody.
- Probační úředníci – musí vyvíjet setrvalou činnost a tím přesvědčovat jak soudce, tak i veřejnost o tom, že alternativní tresty budou náležitě vykonány
- Dobrovolníci – pomáhají se zaváděním trestů vykonávajících na svobodě.⁶

3.1 Smysl alternativních trestů a jejich perspektiva

Původní smysl alternativních sankcí snížit riziko recidivy rozšířením možné škály reakcí na spáchaný trestný čin v rámci trestního práva se může zdát nečitelným, neboť např. s přijetím nového trestního zákoníku v roce 2009, který na jedné straně deklaroval snížení trestní represe u méně závažné trestné činnosti, avšak současně změnil skutkové podstaty u vysoce rozšířených méně závažných trestných činů jako jsou neplnění vyživovací povinnosti nebo krádež tak, že tímto došlo k faktickému navýšení počtu uložených krátkodobých nepodmíněných trestů odnětí svobody

⁵ ŠČERBA F., *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*, 2. Vydání, Praha, Leges, 2014, s. 30, ISBN:978-80-87576-93-9

⁶ Institut pro kriminologii a sociální prevenci, *Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění*, Vydavatelství KUFR s.r.o., 2010, str. 26-41, ISBN:978-80-7338-093-9

do jednoho roku. Z kriminologických průzkumů lze odvodit závěr, že ukládání a výkon alternativních sankcí a postupů vede k výrazně nižší nákladnosti a menším riziku kriminální recidivy. Z tohoto důvodu mají alternativní sankce perspektivu a v budoucnu se s vysokou pravděpodobností budou v systému trestněprávní reakce na spáchanou trestnou činnost stále výrazněji prosazovat. Oproti tomu odpůrci alternativ poukazují kriticky na obtížnou měřitelnost jejich výslednosti a rizika spojená s jejich ukládáním v závažnějších případech, kdy by měly být použity i v zájmu odstrašujícího účinku a veřejného odsouzení spáchaného činu již přísnější tresty spojené s odnětím svobody. Námitky jsou vznášeny i ohledně nekvalitního výkonu některých specifických alternativ jako je např. narovnání. Oproti tomu odpůrci alternativ poukazují na obtížnou měřitelnost jejich výslednosti a rizika spojená s jejich ukládáním v závažnějších případech a to hlavně nedostatečné zajištění bezpečnosti občanů, kdy by měly být použity i v zájmu odstrašujícího účinku a veřejného odsouzení spáchaného činu už přísnější tresty spojené s odnětím svobody. Další výhrady jsou vznášeny i ohledně nekvalitního výkonu některých specifických alternativ jako je např. narovnání, pokud je jimi pověřen nedostatečně proškolený a nekvalifikovaný personál.⁷

⁷ SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, str. 76-78, ISBN:978-80-7338-154-7

4 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba byla zřízena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, s účinností od 1. 1. 2001. Jejím hlavním úkolem je provádět úkony probace a mediace v rozsahu daném tímto zákonem, trestním zákonem, dále zákonem č. 141/1961Sb., trestní řád, zákonem č.218/2203 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže.⁸

PMS byla zřízena v souvislosti s celkovou systémovou změnou trestního práva, trestní politiky a trestní justice. Tyto změny v sobě zahrnovaly nejen reformu trestního práva, odklon od jeho totalitně represivního pojetí, ale i reformu represivního systému vězeňství a zavádění nových, inovativních způsobů trestání a nápravy pachatelů. Reformní proces v oblasti trestního práva byl v té době charakterizován zaváděním nových alternativních druhů trestů a opatření. Důraz se začal klást na prvky prevence kriminality, mentorský a výchovnější přístup v souvislosti s nápravou pachatelů. Probační a mediační služba působí v trestním systému České republiky od 1. 1. 2001, kdy vstoupil v účinnost zákon o PMS č. 257/2000 Sb. V roce 2013 vstoupil v platnost nový zákon č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů, který rozšířil kompetence středisek Služby, která fungují i jako podpůrná centra pro oběti trestné činnosti. Dále vykonává probační a mediační agendy v rámci zákona č. 218/2003 Sb. O soudnictví ve věcech mládeže.⁹

4.1 Probace

Organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život,

⁸ ŽATECKÁ E., *Postavení a úkoly probační a mediační služby*, Ostrava-Přivoz: Key Publishing s.r.o., 2007, s. 46, ISBN: 978-80-87071-55-7

⁹ Kolektiv zaměstnanců Probační a mediační služby, *Almanach Probační a mediační služby*, Praha: Tiskárna K-Tisk s.r.o., 2015, s. 4-6, ISBN: 978-80-260-8423-5

vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.¹⁰

Probace znamená výkon dohledu nad pachateli vykonávajícími trest na svobodě. Nejčastěji se jedná o dohled nad podmíněně odsouzenými pachateli a osobami podmíněně propuštěnými z vězení nebo vazby. Pro účely soudního rozhodnutí zpracovává Probační a mediační služba (dále jen PMS) stanoviska k možnosti uložení alternativních trestů a následně soud informuje o jejich průběhu. V rámci probace rovněž provádí namátkové kontroly odsouzených v místě jejich bydliště a testování odsouzených na přítomnost alkoholu a jiných omamných látek v těle.¹¹

4.2 Mediace

Jedná se o mimosoudní jednání řízené prostředníkem, mediátorem, za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným. Činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.¹¹

4.2.1 Výkon mediační činnosti v trestních věcech

Mediace je metoda, která má pozitivní vliv na pachatele trestného činu z důvodu, že pachatel může v rámci mediačního procesu aktivně vnímat všechny okolnosti jednání, kterého se dopustil. Úspěšná mediace může pachateli pomoci vyhnout se pobytu ve vězení. Pachatel a ani jeho rodina nejsou vystaveni nepříznivým vlivům trestního řízení. Obviněný i poškozený se při mediaci stávají aktivními účastníky procesu řešení svých případů. Oproti soudnímu sporu mají nejvyšší autoritu sami účastníci sporu. Obviněný má možnost převzít odpovědnost za své jednání, neboť při mediaci by nemělo jít jen o náhradu škody způsobené poškozenému trestným činem, ale poškozený se může podílet na své morální satisfakci. Mediace dále umožňuje odlehčit přetíženým soudům a je jednou z možností, jak snížit náklady na trestní politiku. Mediátor, tj. kvalifikovaný úředník PMS se snaží stranám konfliktu nabídnout

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2002 § 2 odst. 1, 2

¹¹ Probační a mediační služba, *Informace o činnostech*, propagační materiály. 2016

jinou možnost řešení, než je klasický soudní spor tak, aby oběť a pachatel spolu hovořili o tom, co se stalo a jak věc vyřešit. Mediátor musí být nestranný. Mediaci je založena na dobrovolnosti stran, tudíž je nepřípustné si jakýmkoli způsobem vynucovat jejich spolupráci. Základním předpokladem pro úspěšnou mediaci mezi obviněným a obětí je navození pocitu bezpečí – mediátor musí být schopen zajistit, aby se oběť tvářila v tvář pachateli necítila ohrožena. Při jednání by měl poškozený popsat, jak jej trestná činnost postihla, obviněný by se pak měl snažit poškozenému vysvětlit, proč se této trestné činnosti dopustil. Tato část je pro obviněného nepříjemná, neboť si musí vyslechnout pocity poškozeného a to, jak mu ublížil, avšak má preventivní a resocializační účinek. Obviněný by měl vyjádřit svou lítost nad spácháním trestného činu, což může mít význam pro možnost využití institutu upuštění od potrestání, tj. podmíněného upuštění potrestání s dohledem. V další fázi mediaci se řeší dohoda o náhradě škody, případně dohoda o narovnání.¹²

4.3 Poslání a cíle Probační a mediální služby

Probační a mediační služba je státní organizace, která usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.

PMS představuje novou instituci na poli trestní politiky, vychází ze součinnosti dvou profesí – sociální práce a práva, zejména trestního. Vyváženým propojením obou se vytváří nová multi-disciplinární profese v systému trestní justice.

Probační a mediační služba usiluje o: integraci obviněného, respektive pachatele, tj. začlenění do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci.

Účast poškozeného – Probační a mediační služba se snaží o zapojení poškozeného do „procesu“ vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost. Ochrana společnosti – Probační a mediační služba přispívá k ochraně

¹² ŠČERBA F., Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě, 2. Vydání, Praha: Leges, 2014, str. 416-419, ISBN:978-80-87576-93-9

společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření.¹³

Cílem této instituce je umožnit pachateli napravit to, co způsobil trestným činem a přivést jej k pochopení, že jeho protizákonné chování nebude dále tolerováno. PMS zároveň vyvíjí aktivity vůči poškozenému ve smyslu zmírnění následků trestné činnosti pro něj.¹⁴

Hlavní principy PMS jsou:

- snaha respektovat klienta
- ochrana společnosti
- vyváženost systému mezi pachatelem, obětí a společností
- kontinuita
- spolupráce s dalšími organizacemi

4.4 Organizace PMS

Hlavním důvodem vytvoření PMS bylo přispět při uplatňování trestní politiky v oblasti sankcí vykonávaných na svobodě ke snížení počtu vězněných osob, v rámci tohoto předcházet kriminalitě, omezovat rizika jejího opakování a motivovat pachatele k nápravě škod, které způsobili a vést k odpovědnosti za život vedený bez konfliktu se zákonem a rovněž při řešení trestné činnosti zohledňovat potřeby a zájmy oběti.

PMS je organizační složkou státu, je podřízena ministerstvu spravedlnosti. Není právnickou osobou. V jejím čele stojí ředitel. Ústředním orgánem je ředitelství, pod nímž jsou jednotlivá samostatná střediska, která se řídí příslušností soudu, v přípravném řízení příslušností státního zástupce. Většina z nich působí v sídlech okresních soudů. Střediska mohou být rozčleněna na jednotlivá oddělení se zaměřeností na mladistvé obviněné, uživatele omamných látek apod.¹⁵ Klíčovým poradním orgánem

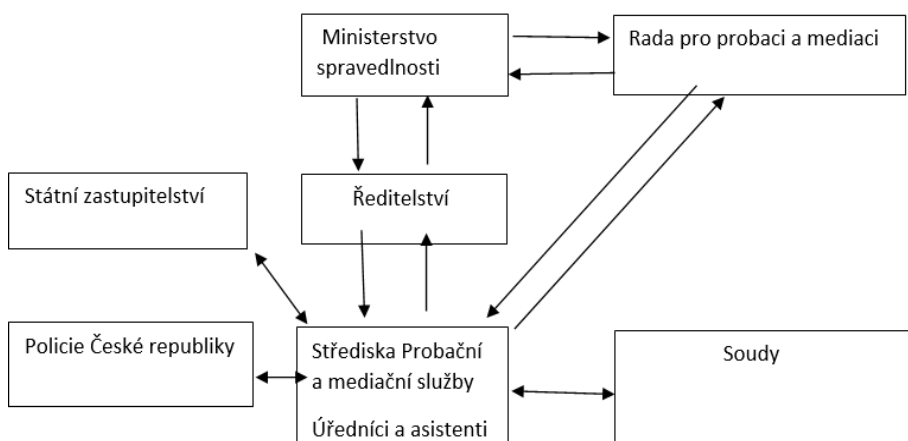
¹³ MATOUŠEK O. a kolektiv, *Sociální práce v praxi*, 1. Vydání, Praha 2005, Portal, s. 286, ISBN:80-7367-002-X

¹⁴ KYNCLOVÁ Z. a kolektiv, *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*, 1. vydání 2007 LexisNexis CZ s.r.o., s. 39, ISBN:978-80-86-920-26-9

¹⁵ Probační a mediační služba České republiky. *O nás* [online] © 2002-2017 .[cit. 2017-03-12]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

ministra spravedlnosti ve věcech koncepčních a metodických týkajících se služby je Rada pro probaci a mediaci. Rada projednává a doporučuje ministrovi koncepční, strategické a metodické materiály, připravené službou, vyjadřuje se ke jmenování a odvolání vedoucích středisek služby. V rámci organizační struktury PMS působí 8 pracovišť regionálních vedoucích v souladu s osmi soudními kraji a 74 kmenových středisek se čtyřmi pobočkami, které řídí vedoucí středisek. Tato jsou příslušná k okresním soudům, okresním státním zastupitelstvím, policejním oddělením a příslušným spádovým věznicím.¹⁶

Schéma organizační struktury PMS 10

Zdroj: Autor

Úředníci a asistenti - Činnost probačních a mediačních služeb plní probační úředníci a probační asistenti.

Hlavním důvodem vytvoření PMS bylo přispět při uplatňování trestní politiky v oblasti sankcí vykonávaných na svobodě ke snížení počtu vězňených osob, v rámci

¹⁶ Kolektiv zaměstnanců Probační a mediační služby, *Almanach Probační a mediační služby*, Praha: Tiskárna K-Tisk s.r.o., 2015, s. 6-7, ISBN: 978-80-260-8423-5

tohoto předcházet kriminalitě, omezovat rizika jejího opakování a motivovat pachatele k nápravě škod, které způsobili a vést k odpovědnosti za život vedený bez konfliktu se zákonem a rovněž při řešení trestné činnosti zohledňovat potřeby a zájmy oběti.¹⁷

¹⁷ ŠČERBA F., Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě, 2. Vydání, Praha, Leges, 2014, str. 387, ISBN:978-80-87576-93-9

5 Tresty a druhy trestů

Za spáchané trestné činy může soud podle trestního zákoníku uložit tyto druhy trestů:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění.

Uvedené tresty jsou v bakalářské práci pouze taxativně vyjmenovány. Z důvodu značného rozsahu se jimi dále není zabýváno, neboť nejsou klíčová pro zvolené téma.

Trestem odnětí svobody se rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak:

- a) nepodmíněný trest odnětí svobody,
- b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,
- c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest.¹⁸

5.1 Vybrané alternativní tresty

Obecně prospěšné práce

Domácí vězení

Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Podmíněné tresty s nutností probačního dohledu

Probační a mediační služba zajišťuje výše uvedené alternativní tresty.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2009, § 52

5.1.1 Obecně prospěšné práce

Obecně prospěšné práce (dále jen OPP) jsou nejčastěji ukládaným alternativním trestem, tj. trestem nespojeným s odnětím svobody, v České republice. Nabízejí odsouzenému možnost odpracovat si svůj trest, tj. vlastní aktivitou odčinit své trestné jednání. Úspěšně vykonané OPP přinášejí prospěch jak společnosti, tak odsouzenému, který v případě vykonaných OPP pokračuje ve svém životě bez záznamu v trestním rejstříku. Nesporný je rovněž finanční přínos této alternativy, která nezatěžuje stát vysokými náklady, jako věznění a přinášejí státu prospěch ve formě zdarma vykonané práce.

Podmínky uložení a výkonu trestu OPP upravuje trestní zákoník v § 62, 63, 64 a 65 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, dále jen TZ, podmínky nařízení, odkladu, přerušení, upuštění a přeměny trestu OPP pak trestní řád v § 335-240 zákona č. 140/1961 Sb., podmínky uložení OPP jako přiměřené povinnosti v rámci podmíněného propuštění upravuje trestní zákoník § 89 odst. 2, 3 TZ.¹⁹

Trest obecně prospěšných prací je alternativním trestem, který umožňuje pachateli méně závažné trestné činnosti odčinit jednáním vlastní aktivitou – prací k obecně prospěšným účelům. Výměra trestu se pohybuje v rozsahu 50-300 hodin a odsouzený je povinen vykonat práce osobně, bezplatně a ve svém volném čase. Lhůta pro jejich vykonání je nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil jejich výkon. Odsouzený se může opět začlenit do společnosti bez zpřetrhání rodinných, sociálních, pracovních vazeb a bez záznamu v rejstříku trestů. V opačném případě je trest odnětí svobody změněn, přičemž každá započatá hodina znamená jeden den pobytu ve vězení. Soud ukládá trest OOP trestním příkazem nebo rozsudkem v hlavním líčení. Usnesením se nařizuje výkon trestu OPP se specifikací druhu práce a konkrétního místa. Co se týče role pracovníka PMS, takt tento ve vztahu k soudu provádí předjednání uložení a výkon tohoto trestu. Při ukládání trestu soudce přihlíží ke stanovisku

¹⁹ Probační a mediační služba České republiky. *Pro pachatele* [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/obecne-prospesne-prace/>.

pachatele, jeho zdravotnímu stavu, k možnosti uložení tohoto trestu (časové možnosti obviněného, znalosti, dovednosti, předchozí trestná činnost, agresivita, závislost na psychotropních a omamných látkách. Tímto postupem se zajistí eliminace nevhodně uložených trestů.

Ve vztahu k poskytovatelům OPP plní roli prostředníka mezi poskytovateli OPP a soudem, pořádá semináře pro poskytovatele. Ve vztahu k obviněnému či odsouzenému a poškozenému je pověřen vedením případu včetně základního informačního servisu. Odsouzeného dále motivuje k výkonu trestu, kontroluje výkon trestu OPP a plnění soudem uložených omezení a povinností a rovněž pomáhá při řešení problémů. Poskytovatelé OPP jsou evidováni v celorepublikovém elektronickém katalogu přístupném soudcům, vyšším soudním úředníkům a pracovníkům PMS. Zahájení a průběh výkonu trestu odnětí svobody - Odsouzený a poskytovatel OPP uzavírají dohodu. Následně se stanoví harmonogram pro výkon samotného trestu – doba, během které je klient povinen trest vykonat, nesmí být delší než jeden rok od nařízení výkonu trestu. Poskytovatel je povinen poučit odsouzeného o bezpečnosti práce, případně předat ochranné pomůcky a jeho pracovníci sledují dodržování povinností i omezení, zda odsouzený vede řádný život.²⁰

Soud může upustit od výkonu trestu OPP v případě, že je zdravotní stav odsouzeného natolik změněn, že jej již objektivně nelze vykonat. V případě, že se zjistí, že odsouzený neprovádí bez závažného důvodu a kvalitě práce mu uložené, vyrozumí o tom neprodleně kontaktní osoba soud a středisko PMS. Pokud i přes výzvy probačního úředníka nevykoná klient trest, podá úřední návrh na přeměnu trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody. Soud může na základě podání návrhu příslušného střediska nebo návrhu instituce rozhodnout o přeměně trestu OPP nebo jeho nevykonané části na trest odnětí svobody.

Po ukončení výkonu trestu OOP je toto probačním úředníkem oznámeno soudu společně s příloženým hodnocením, které je součástí dohody o realizaci výkonu trestu. Rovněž informuje o tom, zda odsouzený nahradil škodu a jaké učinil kroky k urovnání vztahů mezi poškozeným a odsouzeným.²¹

²⁰ ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 90-92, ISBN:978-80-7367-757

²¹ ŽATECKÁ E., *Postavení a úkoly probační a mediační služby*, Ostrava-Přívoz: Key Publishing s.r.o., 2007, s. 87-89, ISBN: 978-80-87071-55-7

5.1.2 Trest domácího vězení

Jedná se o alternativní trest, který byl s účinností od 1. 1. 2010 zaveden novým trestním zákoníkem a který rozšiřuje škálu alternativních trestů, jenž je možné ukládat dospělým za spáchané trestné činy nebo mladistvým za spáchaná provinění. Tento trest je v trestním zákoníku uveden druhým nejpřísnějším za trestem odnětí svobody. Podmínkou jeho uložení je písemný slib pachatele, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly trestu poskytne veškerou potřebnou součinnost.

Ukládání a výkon trestu domácího vězení jsou upraveny v TZ § 60 a § 61 zákona č. 40/2009 Sb. a v trestním řádu § 334 a) až § 334 g) zákona č. 140/1961 Sb.

Soud může uložit trest domácího vězení v maximální výměře až na dvě léta nebo v extrémních případech přeměny některého z jiných trestů až na pět let.²²

Trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době stanovené soudem tak, aby výkon trestu nebránil zaměstnání odsouzeného, potřebné lékařské péči či účasti na bohoslužbách i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. Trest je ukládán pachatelům starším 15 let, kdy doba trvání tohoto trestu může být až na jeden rok. Jde-li o mladistvého pachatele či pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud uložit též některá z výchovných opatření. Soud může také odsouzenému uložit přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život či nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Počátek výkonu trestu domácího vězení stanoví soud, kdy určí místo výkonu trestu, kterým je obydlí, kde se odsouzený zdržuje.²³ Odsouzený je povinen hradit náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení.

Trest domácího vězení lze také uložit jako přeměnu peněžitého trestu § 69 odst. 2a TZ, trestu obecně prospěšných prací § 65 odst. 2a TZ.

Kontrolu dodržování výkonu trestu domácího vězení a uložené povinnosti zdržovat se v určené době ve svém obydlí u podmíněně propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody provádí probační úředník namátkově a to v době, kdy se má odsouzený

²² Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>

²³ ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 149-151, ISBN:978-80-7367-757

podle podmínek trestu v určeném obydlí zdržovat. Odsouzený či propuštěný je povinen na případné vyžádání probačnímu úředníkovi umožnit vstup do místa výkonu trestu. Po zavedení elektronického monitorovacího systému bude Probační a mediační služba spolupracovat s jeho provozovatelem. Namátkové kontroly mohou být doplňovány konzultacemi odsouzeného či propuštěného s probačním úředníkem na středisku PMS. Probační úředník je rovněž v kontaktu s rodinou odsouzeného či s osobami sdílející s klientem prostory obydlí, ve kterých odsouzený trest vykonává.

Postup v případě maření výkonu trestu

Každé neplnění podmínek výkonu trestu, nedodržování uložených přiměřených omezení a povinností sděluje probační úředník soudu. V případě, že odsouzený maří výkon tohoto trestu, soud rozhodne o přeměně zbytku nevykonaného trestu domácího vězení v trest odnětí svobody.²⁴

Trest by měl být uložen zejména pachatelům, u kterých již zvažuje uložení nepodmíněného trestu. Kontrola trestu měla být vykonávána namátkově – fyzicky pracovníky PMS, nebo prostřednictvím elektronické monitorovací kontroly – tzv. náramků. Tyto však ještě doposud nebyly zavedeny.²⁵

Bez elektronického monitoringu mají však někteří soudci obavy ukládat trest domácího vězení (dále jen TDV). Za současných okolností TDV nemusí být kontroly ve všech případech tak efektivní, jako by byl s elektronickým monitoringem. To má za následek to, že tento trest není ukládán u všech odsouzených, u kterých by mohl být účelně uložen. Pro PMS je provádění osobních namátkových kontrol odsouzených časově i personálně obtížné. Většina probačních úředníků a soudců považují tento trest za přísnou sankci, která ale na rozdíl od trestu odnětí svobody nepřetrhá sociální vazby mezi odsouzeným a jeho blízkými a umožňuje mu udržet si zaměstnání. Velmi kriticky však státní úředníci hodnotí neschopnost státu zavést systém elektronického monitoringu.²⁶

Z hlediska efektivity TDV představuje zajištění elektronického monitoringu důležitý úkol, neboť má-li se tento trest stát plnohodnotnou a efektivní alternativou

²⁴ Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>

²⁵ Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/probace-dohled-nad-podminene-odsouzenymi/>

²⁶ SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 103-104, ISBN:978-80-7338-154-7

trestu odnětí svobody, je zajištění potřebného množství nezbytné. Nedostatečná a neefektivní kontrola výkonu TDV může v budoucnu oslabit autoritu tohoto trestu u veřejnosti a odsouzených, ale důvěru soudů v tento alternativní trest.²⁷

V rámci českého justičního systému může být domácí vězení uloženo šesti základními způsoby.

Zákon č. 40 / 2009 Sb. § 60 TZ – trest domácího vězení jako samostatně stojící trest

Zákon č. 40 / 2009 Sb. § 89 odst. 1 TZ – tzv. „kvazi“ domácí vězení I jako soudem uložená povinnost při podmíněném propuštění současně s dohledem na počátku zkušební doby.

Zákon č. 40 / 2009 Sb. § 89 odst. 2 TZ – tzv. „kvazi“ domácí vězení II jako soudem uložená povinnost podmíněně propuštěnému ve zkušební době.

Zákon č. 40 / 2009 Sb. § 57a TZ – přeměna TOS jako přeměna trestu odnětí svobody na trest domácího vězení a to formou propuštění z výkonu trestu odnětí svobody po výkonu poloviny trestu.

Zákon č. 40 / 2009 Sb. § 65 odst. 2a TZ – přeměna OPP jako přeměna trestu obecně prospěšných prací na trest domácího vězení.

Zákon č. 40 / 2009 Sb. § 69 odst. 2a TZ – přeměna PT jako přeměna peněžitého trestu na trest domácího vězení

Výkon domácího vězení je upraven trestním řádem - Zákon č. 141 / 1961 Sb. § 334 a – g

Soud může po výkonu poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody přeměnit odsouzenému za přečin zbytek trestu v trest domácího vězení, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život.

Při přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení se každý den nevykonaného zbytku trestu odnětí svobody počítá za jeden den trestu domácího vězení; nejvyšší výměrou trestu domácího vězení stanovenou v § 60 odst. 1 soud není vázán.

Přeměna trestu obecně prospěšných prací na trest domácího vězení lze uložit v případě, jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevede řádný život, vyhýbá se nástupu výkonu trestu, bez závažného

²⁷ ŠČERBA F., Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě, 2. Vydání, Praha, Leges, 2014, str. 357, ISBN:978-80-87576-93-9

důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu obecně prospěšných prací, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně tento trest ve stanovené době nevykonává, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek za podmínek § 60 odst. 1 na trest domácího vězení. Každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den domácího vězení, maximálně na dvě léta.

Podmínky přeměny peněžitého trestu na trest domácího vězení

Ukládá-li soud peněžitý trest, stanoví pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl vykonán, náhradní trest až na čtyři léta. Pokud pachatel ve stanovené lhůtě nevykoná peněžitý trest, může jej soud přeměnit za podmínek § 60 odst. 1 na trest domácího vězení²⁸

5.1.3 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Tento zákaz je od 1. 1. 2010 nově zavedeným alternativním trestem, který je určen zejména fotbalovým fanouškům a pachatelům, dopouštějících se trestné činnosti v souvislosti s konáním různých sportovních, kulturních a jiných akcí. Inspirací pro zavedení tohoto trestu byla praxe a situace ve Velké Británii, která 70. a 80. letech čelila projevům agrese a násilí na fotbalových stadionech. Smyslem přijetí této alternativy bylo v ČR zabránit odsouzeným v další trestné činnosti prostřednictvím zamezení jejich přístupu na danou akci. Její zajištění je v kompetenci PMS ve spolupráci s Policií České republiky a organizátory zakázaných akcí.

Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce je určený k postihu trestné činnosti, která úzce souvisí s diváckou účastí na organizovaných sportovních, kulturních a jiných společenských akcích. Účelem tohoto trestu je zabránit projevům výtržnictví, extrémismu a násilnostem v souvislosti s konáním akcí společenského charakteru, u kterých dochází vzhledem k anonymitě v davu k nárůstu rizikových situací spojených s agresivním chováním jedinců, které mívá škodlivé následky na životě, zdraví a majetku. Hlavním impulsem pro zavedení tohoto trestu byla snaha o účinnější postih chuligánství určitých skupin fotbalových fanoušků na ligových utkáních, kterému by fotbalové kluby i přes zvýšené výdaje na kontrolu a bezpečnost

²⁸ Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>.

nedokázaly bez pomoci Policie České republiky zamezit. Společenskou akcí se rozumí organizovaná událost, které se účastní více osob a při které dochází k uspokojování společenských a jiných sociálních potřeb lidí. Vedle sportovních a kulturních akcí může jít o různá shromáždění a srazy. Tento trest lze uložit jen za úmyslný trestný čin. Za nedbalostní trestný čin ho nelze uložit ani jako trest vedlejší. Může být uložen i samostatně, ale jen jsou-li splněny zákonné podmínky. Úmyslné porušení podmínek výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce zakládá trestní odpovědnost za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 337 odst. 1 písm. d), zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku.

Výkon trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce - Opis pravomocného rozhodnutí soudu o uložení trestu zákazu vstupu (dále jen TZV) obdrží středisko PMS obvodu, kde odsouzený bydlí, nebo se zde zdržuje. Pracovník PMS je soudem pověřen kontrolou nad jeho výkonem. Pracovník vyzve odsouzeného k dostavení se do střediska PMS ohledně projednání podmínek výkonu trestu, poučí jej o povinnostech a sestaví s ním plán upravující konkrétní průběh uloženého trestu – probační plán. S pracovníkem PMS spolupracuje odbor Služby kriminální policie a vyšetřování zabývající se kriminalitou spojenou s extremistickými projevy chování. Pracovník může odsouzenému stanovit povinnost dostavovat se v termínech souvisejících s konáním zakázané akce na služebnu Policie České republiky. Konkrétní místo jejího výkonu určí po dohodě s vedoucím pracovníkem obvodního ředitelství policie.²⁹ Zpravidla se jedná stanovenou služebnu Policie České republiky, kde dotyčný je policistou vykonávající dozorčí službu ztotožněn, zapsán do dokumentů zaslaných od pracovníka PMS, kde se odsouzený podepíše a následně v čekárně pod dohledem kamerového systému zde musí setrvat po dobu nezbytně nutnou, tj. po dobu fotbalového utkání svého klubu, případně i koncertu.

Tabulka: Ukládání trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

	2010	2011	2012	2013	2014
uložen jako hlavní trest	2	5	3	8	14
uložen jako vedlejší trest	9	33	43	43	51

Zdroj: Autor

²⁹ ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 161-162, ISBN:978-80-7367-757

5.1.4 Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Je jednou z činností, kterou Probační a mediační služba zprostředkovává v rámci vykonávacího řízení. V souvislosti s propuštěním odsouzeného z věznice se slovem "parole" rozumí podmíněné propuštění na čestné slovo, respektive na slib odsouzeného, že se bude řádně chovat.

Odsouzený má ve věznici možnost v rámci své přípravy na podmíněné propuštění požádat o spolupráci probačního úředníka, a to prostřednictvím sociálního pracovníka, vychovatele nebo jiného odborného zaměstnance oddělení výkonu trestu.

V případě, že dojde k doporučení spolupráce s PMS ze strany vězeňské služby, je žádoucí zaslat na středisko PMS v místě věznice podnět k zahájení spolupráce. Pracovník PMS poté navštíví odsouzeného ve věznici a společně i v součinnosti se střediskem PMS v místě bydliště odsouzeného, zpracuje podklad pro rozhodnutí soudu.

Při zpracování této zprávy pracovník PMS spolupracuje rovněž se subjekty, které působí mimo věznici. Jedná se nejčastěji o poskytovatele různých programů a služeb se zaměřením na řešení problémů lidí opouštějících věznice a na řešení následků trestného činu.

Smyslem spolupráce s odsouzeným a s obětí trestného činu je, aby ještě v době před rozhodnutím soudu o podmíněném propuštění byly shromážděny a vyhodnoceny všechny důležité informace. Tyto slouží k analýze rizik a potřeb odsouzeného v souvislosti s jeho návratem na svobodu, ale i opětovného spáchání trestného činu a vzniku újmy ve vztahu k blízkým osobám, okolí či široké veřejnosti.

Zjištěné potřeby a rizika odsouzeného (jedná se např. o léčbu závislosti, potřebu zvýšit pracovní dovednosti, potřebu vyřešit problém s bydlením po propuštění atd.) se odrazí ve zprávě probačního pracovníka, který soudu doporučí nebo nedoporučí podmíněné propuštění odsouzeného, případně může soudu navrhnout stanovení některých podmínek podmíněného propuštění – uložení dohledu nad podmíněně propuštěným, uložení povinnosti absolvovat rekvalifikační program, uložení omezení v podobě zdržení se kontaktu s konkrétní osobou apod.

V případě rozhodnutí o podmíněném propuštění odsouzeného, nad kterým je současně vysloven dohled pracovníka PMS, provádí PMS jak kontrolu plnění podmínek

zkušební doby podmíněného propuštění a to v rozsahu minimálně jednoho roku až maximálně do 7 let, tak i pak poskytuje pomoc při řešení problémů souvisejících s návratem odsouzeného do života na svobodě.³⁰

5.2 Probační dohled

Mezi probační činnosti patří zejména zajištění výkonu a organizace dohledu probačního úředníka u uložených alternativních trestů a opatření, jako je podmíněný trest spojený s dohledem, trest obecně prospěšných prací, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody spojené s dohledem, propuštění z ochranného léčení spojené s dohledem, trest zákazu vstupu na sportovní a jiné společenské akce. Dohledem se rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s pracovníkem, spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu ve zkušební době a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. Účelem dohledu je sledování a kontrola chování pachatele, odborné vedení a pomoc pachateli, jehož cílem je zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život. Vytváření probačního dohledu vychází z rozhodnutí soudu o podmíněném odsouzení – povinnosti a omezení uložené soudem. Jedná se zejména o náhradu škody poškozeným, zdržet se konzumace alkoholu, omamných a psychotropních látek, ve zkušební době se podrobit probačnímu resocializačnímu programu, omezení zdržet se pobytu v konkrétním místě či návštěvy nevhodného prostředí, sportovních a kulturních událostí. Uložení dohledu bývá často navrženo ve zprávách pracovníků v přípravném řízení a v řízení před soudem. Výhodou probace je finanční úspora společnosti, kdy pachatel méně závažné trestné činnosti nevykonává trest ve věznici a ušetřen škodlivých důsledků výkonu trestu odnětí svobody.³¹

V trestní praxi se probační dohled ukládá obviněnému nebo odsouzenému, pokud státní zástupce nebo soudce považuje za účelné sledovat a kontrolovat po určitou dobu chování pachatele. Výkon dohledu zajišťuje PMS prostřednictvím svých

³⁰ Probační a mediační služba, *Parole*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>

³¹ ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 71-85, ISBN:978-80-7367-757

pracovníků. Ti ve zkušební době kontrolují vedení řádného života pachatele a plnění uložených přiměřených povinností a omezení (např. zdržet se užívání omamných a psychotropních látek, alkoholu aj.), ale i nabízí nezbytnou pomoc při řešení obtížných životních situací, popř. poskytují kontakty na další organizace (např. Úřady práce, Občanské a dluhové poradny, psychologické, psychiatrické a psychoterapeutické služby, K-centra a další služby drogově závislým).

Probační úředník se snaží motivovat pachatele k řešení problémů souvisejících s trestnou činností (včetně náhrady škody a urovnání konfliktu s poškozeným) a tím pomáhá pachateli vytvářet podmínky pro reintegraci do společnosti. Dohled probíhá zejména formou osobních konzultací pracovníka PMS s pachatelem, přičemž nedílnou součástí dohledu jsou také osobní návštěvy v místě bydliště.

Povinnosti odsouzeného:

- spolupracovat s pracovníkem a plnit probační plán dohledu
- dostavovat se k pracovníkovi ve stanovených lhůtách
- informovat pracovníka o svém pobytu, zaměstnání, zdrojích obživy, dodržování povinností a omezení uložených soudem a o dalších důležitějších skutečnostech
- umožnit pracovníkovi vstup do obydlí, v němž se zdržuje³²

³² ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 76, ISBN:978-80-7367-757

6 Práce s mládeží

Na jednotlivých střediscích Probační a mediační působí specialisté na práci s mládeží. Pracovníci PMS zajišťují dle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže výkon uložených trestních opatření a výchovných opatření - zejména dohled probačního úředníka, probační program a nejčastěji ukládané výchovné povinnosti vykonat společensky prospěšnou činnost.

V rámci přípravného řízení nabízí probační úředníci spolupráci mladistvým pachatelům, jejich rodinám a poškozeným, která spočívá zejména v mimosoudním řešení konfliktu (mediaci), nabídce vhodných programů a výchovných opatření, která lze se souhlasem mladistvého uložit již v rámci přípravném řízení. Výsledkem této činnosti může být zohledněn i v dalším průběhu řízení. Na jednotlivá střediska PMS se může obrátit jak samotný mladistvý, jeho zákonní zástupci tak i poškozený, veškerá činnost PMS je bezplatná.³³

Účelem zákona o soudnictví ve věcech mládeže je upravit podmínky odpovědnosti mládeže za jednání popsána v trestním zákoně, opatření za jejich spáchání ukládaná, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Tento zákon vychází z principů restorativní (obnovující) justice, jejímž cílem je za pomoci ukládání vhodných a přiměřených opatření výchova mládeže, její odklonění od páchaní trestněprávně postižitelného jednání v budoucnu a nalezení odpovídajícího společenského uplatnění.

Mládež- je označení pro dítě mladší patnácti a mladistvé.

Mladistvý – je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok věku.

Provinění – jde o trestný čin spáchaný mladistvým

Čin jinak trestný – trestný čin spáchaný dítětem mladším patnácti let

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže chrání osobní údaje mladistvého a jeho soukromí. Řízení ve věcech mladistvých je neveřejné a je zakázáno šířit informace

³³ Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-14-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>

o mladistvém, vyjma vyhlášení rozsudku, které je veřejné. Následné uveřejňování rozsudku ve sdělovacích prostředcích je možné bez identifikačních znaků mladistvého.

34

6.1 Opatření ukládána mladistvým

Za spáchaná provinění jsou mladistvým ukládány podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže (dále ZSM) tato opatření:

- **výchovná opatření**
- **ochranná opatření**
- **trestní opatření**

Trestní opatření lze použít pouze tehdy, jestliže použití alternativních opatření a postupů by nevedlo k dosažení účelu ZSM. Opatření ukládaná podle ZSM musí přihlížet k osobnosti toho, komu jsou ukládána, jeho věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti, rodinným a sociálním poměrům a povaze a společenské nebezpečnosti spáchaného činu.

6.1.1 Výchovná opatření

- dohled probačního úředníka (spočívá v pravidelně se opakujících návštěvách mladistvého u probačního úředníka a ve vzájemné spolupráci)
- probační program (postup, určující jakými metodami působit na narušené osoby, spočívající v sociálním výcviku, psychologickém poradenství, dozdělávání apod.)
- výchovné povinnosti (např. náhrada škoda, podrobit se léčeni závislosti, povinnost bydlet s rodiči, vykonání prospěšné činnosti zdarma a ve volném čase)
- výchovná omezení (např. zákaz navštěvovat určité akce, zákaz styku s určitými osobami, zákaz užívání návykových látek, zákaz měnit místo pobytu a zaměstnání bez oznámení probačnímu úředníkovi)

³⁴ KYNCLOVÁ Z. a kolektiv, *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*, 1. vydání 2007 LexisNexis CZ s.r.o., s. 33 -34, ISBN:978-80-86-920-26-9

- napomenutí s výstrahou (vytknutí závadového chování mladistvému a upozornění na možné konkrétní následky postih – může být provedeno soudem, státním zástupcem, školou, zákonným zástupcem nebo výchovným ústavem

Uložení těchto opatření je možné tehdy, jestliže soud u mladistvého shledá, že není třeba uložit trestní opatření. Výchovná opatření lze ukládat i vedle trestních. Jejich účelem je usměrnění způsobu života mladistvého, podpora jeho správného vedení, prevence možného dalšího střetu se zákonem. Pokud jsou tato opatření ukládána samostatně či s jiným ochranným nebo trestním opatřením, mohou být uložena nejdéle na 3 roky.³⁵

6.1.2 Ochranná opatření

Ochrannými opatřeními jsou:

- ochranné léčení
- zabezpečovací detence
- zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty
- ochranná výchova

Jejich účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před páchaním provinění. Ochranná opatření lze uložit i osobám trestně neodpovědným.

Ochranná výchova spočívá v umístění mladistvých a dětí mladší patnácti let do uzavřených zařízení, tzv. diagnostických ústavů. Neukládá se na určitou dobu, ale trvá tak dlouho, dokud to vyžaduje účel, nejdéle však do osmnácti let, ve výjimečných případech do devatenácti. Toto platí pro všechna ochranná opatření. Dětem mladším patnácti let je ochranná výchova ukládána soudy, pokud spáchají čin jinak trestný (za který dovoluje zákon uložení výjimečného trestu).

³⁵ KYNCLOVÁ Z. a kolektiv, *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*, 1. vydání 2007 LexisNexis CZ s.r.o., s. 36-37, ISBN:978-80-86-920-26-9

Mladistvým lze uložit za spáchané provinění trestní opatření. Jedná se období trestů ukládaných dospělým pachatelům.³⁶

6.1.3 Trestní opatření

- obecně prospěšné práce (výkon manuální bezplatné práce ve volném čase v rozsahu 50-200 hodin – v případě nevykonání ve lhůtě jednoho roku se přemění každé 2 hodiny prací na trestní opatření 1 den odnětí svobody nepodmíněně)
- peněžité opatření (spočívá v povinnosti zaplatit 1000-5000 Kč, kdy v případě nesplnění je stanoveno náhradní trestní opatření odnětí svobody nepodmíněně až na 1 rok)
- peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu (spočívá v uložení za současného stanovení zkušební doby až na tři roky – v případě dodržení výchovných opatření a pokud mladistvý vede řádný život, nemusí peněžité opatření vykonat)
- zákaz činnosti (spočívá v zákazu výkonu povolání, funkce nebo činnosti, k níž je třeba speciální povolení a které mladistvý pachatel zneužil při páchaní provinění, např. zákaz výkonu práce s hmotnou odpovědností osobě, která zpronevěřila peníze z pokladny, zákaz řízení motorových vozidel apod. Takový zákaz lze uložit na jeden rok až pět let. Tato opatření není možné mladistvému uložit v případě, že bránilo přípravě na jeho budoucí povolání)
- vyhoštění (zákaz pobytu mladistvého na území České republiky, který lze uložit jen pachatelům cizincům na jeden až pět let)
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (soud v rozsudku stanoví výměru trestního opatření i zkušební dobu, přičemž trest fakticky nevykoná, pokud během této mladistvý vede řádný život a plní uložená výchovná opatření)
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem (krom předchozího opatření spočívá v zpříšňující okolnosti dostavovat se pravidelně k probačnímu úředníkovi)

³⁶ ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 143, ISBN:978-80-7367-757

- odnětí svobody nepodmíněně (je nejpřísnější forma trestního opatření).
Ve výkonu odnětí svobody jsou mladiství umístěni odděleně od dospělých odsouzených. Výjimečný trest - na doživotí a trest 15-25 let – nelze mladistvému uložit.³⁷

6.2 Probační programy pro mladistvé

Právní úprava je zakotvena v ustanovení § 17 zákona č. 218/2003 Sb.

Probačním programem se rozumí: „zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným.“ (zákon č. 218/2003 Sb., § 17 odst. 1).

Probační program může mladistvému uložit soud mládeže a v přípravném řízení i státní zástupce. Při rozhodnutí o uložení tohoto výchovného opatření je potřeba zohlednit, aby probační program byl vhodně zvolen a to s ohledem na potřeby mladistvého a zájmy společnosti s cílem zajistit mladistvému poskytnutí dostatečné možnosti seznámit se s obsahem probačního programu a aby bylo nepochybné, že mladistvý souhlasí se svou účastí na něm. Probační program nelze uložit dítěti mladšímu patnácti let. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže v případě osob mladších patnácti let počítá s možností uložení opatření a to zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče. Výkonem probačního programu soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce pověří probačního úředníka. Probační úředník je rovněž dle uvedeného zákona povinen bez zbytečného odkladu soudu pro mládež nebo státnímu zástupci, který probační program uložil, podat zprávu o ukončení probačního programu a jeho výsledku.

³⁷ KYNCLOVÁ Z. a kolektiv, *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*, LexisNexis CZ s.r.o, 1. vydání 2007, str. 35 -39, ISBN:978-80-86-920-26-9

Probační program může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce uložit jen se souhlasem mladistvého, proti kterému je řízení vedeno. Mladistvý může kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení svůj souhlas odvolat a to prohlášením adresovaným soudu pro mládež a v přípravném řízení státnímu zástupci. Výkon probačního programu tím končí. Úkolem PMS je podporovat vytváření a rozvoj probačních a jiných podpůrných sociálních programů, které budou navazovat na působení pracovníků PMS a efektivně působit na začlenění pachatele do sociálního prostředí a obnovení jeho sociálních vztahů. Existence probačních programů je nedílnou součástí systému uplatňování alternativních trestů a alternativ k potrestání v souladu s přístupy restorativní justice.³⁸

6.2.1 Probační programy pro mladistvé v minulosti

V roce 2008 a 2009 bylo v České republice realizováno 20 probačních programů pro mladistvé, mimo jiné např.:

Probační program KC Krok – poskytovatelem programu bylo občanské sdružení Proxima sociale. Program usiluje o rozvíjení nekriminálních vzorců chování a posílení odpovědnosti za své chování, akceptování pravidel a norem společenského chování, posílení pozitivních rodinných vazeb, rovněž i posílení vazeb na nerizikové sociální prostředí, rozvoj pracovních dovedností a návyků. Klienti jsou podrobováni kontrole každodenních povinností, především dodržování struktury při skupinových setkáních. Poradenský servis je jim poskytován podle potřeby, stejně i doprovod a podpora při jednáních s institucemi. Program trval 6 měsíců a obsahuje 24 skupinových sezení a 2 výjezdové programy v trvání několika dnů.

Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených – uskutečňovalo jej občanské sdružení REP a to formou odborného poradenství, poskytovaného rodinám a mladistvým, čímž přispívalo k řešení situace, kdy je vývoj mladistvého ohrožen v důsledku specifických problémů, souvisejících s trestnou činností. Zaměřoval se na posílení pozitivních zdrojů a tím umožnění života bez vyloučení ze sociálních vztahů a bez konfliktu se společností. Doba trvání programu byla 33 hodin v rozmezí 6 měsíců.

³⁸Probační a mediační služba, *Práce s mládeží* [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-14-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/mladistvi-probacni-programy/>

Probační program Přechodné zaměstnání – byl uskutečněn občanským sdružením SKP-Centrum a skládal se z 20 dvouhodinových setkání – 20 hodin sociálního poradenství, 10 hodin psychologického poradenství a 10 hodin dílen. Účelem bylo usilovat o uvědomění si důsledků svého protiprávního jednání s cílem rozvíjení sociálních dovedností, pomoc při nedokončeném vzdělání, osvojení a rozvoj pracovních návyků a rozvoj volnočasových aktivit. Program byl založen na individuální práci s uživatelem.

Šance ve STŘEDU – je dílem občanského sdružení Střed. Charakteristická byla pro něj snaha o vytvoření náhledu na vlastní protiprávní jednání, včetně posílení odpovědnosti za způsobenou škodu, posilování právního vědomí, rozvoj sociálních dovedností a obnova sociálních vztahů, nácvik řešení rizikových situací a nasměrování na smysluplné trávení volného času. Program zahrnoval setkávání sociálního pracovníka s klientem jedenkrát za 14 dní v průběhu 6 měsíců.

Probační program Auritus – jeho poskytovatelem byla Farní charita Tábor se zaměřením na klienty, kteří mají problémy se zneužíváním návykových látek. Cílem bylo získat náhled na tento problém spojený se změnou životního stylu vedoucí k abstinenci od všech drog, osvojení základních sociálních dovedností, urovnání vztahů mezi klientem a poškozeným, případně urovnání vztahů v rodině. K tomuto byla využívána forma skupinové práce a individuální psychoterapie.

Program Mentor – zajišťovalo občanské sdružení: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, který byl nabízen jako individuální práce vyškolené osoby, tzv. mentora s mladistvým, který se hlásil k romskému etniku. Mentor klienta motivoval k převzetí odpovědnosti za vzniklé situace a posílení pracovních návyků klienta. Snahou bylo i rozvíjení sociální a komunikační dovednosti.³⁹

³⁹ ROZUM J. a kolektiv, *Probační programy pro mladistvé*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, str. 70-77, ISBN:978-80-7338-114-1

6.2.2 Probační programy pro mladistvé v současnosti

Probační program PUNKT Rodina – je určen pro mladistvé pachatele trestných činů, který realizuje RUBIKON Centrum v rámci Veřejné zakázky „Rozšíření probačního programu pro mladistvé pachatele – PUNKT Rodina“. Zaměřuje se na zohlednění principů restorativní justice. Jeho snahou je propojit pohled pachatele s pohledem oběti a společnosti. Jeho cílem je vytvořit pro pachatele příležitost přemýšlet o důsledcích provinění pro něj, oběť a společnost a společně s ním označit rizikové situace, které vedly ke spáchání protiprávního činu. Dalším z cílů je posílit silné stránky klientů a naučit je zvládat rizikové situace v běžném životě bez konfliktu se zákonem, snížit tak riziko recidivy u mladistvých pachatelů a napomáhat jejich začlenění do společnosti. Do programu jsou zařazeni mladiství pachatelé násilných nebo majetkových protiprávních činů, kteří se dopouští trestné činnosti opakovaně a/nebo u nich hrozí zvýšené riziko recidivy. V průběhu programu se uskuteční celkem 13 setkání, z toho 8 setkání skupinových a 5 setkání individuálních. Celkem je v rámci programu počítáno s 21 hodinami práce na 1 účastníka. ⁴⁰

Učební program Mladiství – jeho klienty jsou mladiství po uložení výchovného opatření soudem či státním zástupcem, tedy pachatelé násilných nebo majetkových trestných činů menší závažnosti. Cílem programů je minimalizovat rizika recidivy trestné činnosti mladistvých pachatelů ve věku 15 – 18 let, kteří páchali trestnou činnost opakovaně. Cílovou skupinou jsou také klienti, kterým bylo uloženo trestní opatření současně s dohledem probačního úředníka a mladiství pachatelé v ústavní péči.⁴¹

⁴⁰ Kellerová Simona: *Probační program Punkt* [online]. [cit. 2017-03-30]. Dostupné na WWW: http://opava.eurotopia.cz/dokumenty/eurotopia/2015_10_TZ_probacni-program-PUNKT.pdf

⁴¹ Agentura pro sociální začleňování: *Programy prevence sociopatologických jevů u mládeže a probační programy* © 2017 [online]. [cit. 2017-03-30]. naWWW: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/programy-prevence-sociopatologickych-jevu-u-mladeze-a-probacni-programy>

7 Odklon v trestním řízení

Je určitý způsob mimosoudního vyřízení trestní věci, jehož účelem není potrestání pachatele v tradičním slova smyslu, tj. jde o právní formu řešení konfliktu, jenž vyústil v trestný čin. O tzv. mimosoudní řešení jde v tom smyslu, že odklon může být uplatňován před tím, než soud rozhodne rozsudkem o vině a případném trestu.

7.1 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Jeho právní úprava je zakotvena v ustanovení § 307 zákona č. 141/1961, trestní řád.

Představuje typický druh odklonu, jenž je založen na upuštění od trestního stíhání obviněného spojeného se stanovením zkušební doby, v níž lze na obviněného výchovně působit a kontrolovat, zda vede řádný život.

Povinné podmínky aplikace:

- jde o řízení přečinu (§ 14 odst. 2 trestního zákoníku)
- obviněný se k činu doznal
- obviněný souhlasí s podmíněným zastavením trestního stíhání
- obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným uzavřel dohodu, případně učinil jiná opatření k jeho vydání
- vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání považovat za dostačující.⁴²

7.2 Narovnání

Jeho právní úprava je zakotvena v ustanovení § 309 zákona č. 141/1961, trestní řád.

- *„V řízení o přečinu může se souhlasem obviněného a poškozeného soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o schválení narovnání a zastavit trestní stíhání, jestliže:*

⁴² ŠČERBA F., *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*, 2. Vydání, Praha: Leges, 2014, str. 43-61, ISBN:978-80-87576-93-9

- *obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán, a nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě,*
- *uhradí poškozenému škodu způsobenou přečinem nebo učiní potřebné úkony k její úhradě, případně jinak odčiní újmu vzniklou trestným činem*
- *složí na účet soudu nebo v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžní částku určenou konkrétnímu adresátovi k obecně prospěšným účelům, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu,*
- *a považuje-li takový způsob vyřízení věci za dostačující vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu, k míře, jakou byl přečinem dotčen veřejný zájem, k osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům.*⁴³

⁴³ JELÍNEK J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 1. vyd., Praha: Leges, 2010, s 921, ISBN:978-80-87212-22-6

8 Rozhovor

V mém okolí mi je známa osoba, která v současné době vykonává trest obecně prospěšných prací. Vzhledem k tomu, že se jedná o přítele mé kamarádky učitelky na Základní škole, požádala jsem dotyčného – R.S., 24 let, o rozhovor.

Jaké bylo tvé rodinné zázemí? – R.S. – vyrůstal jsem s oběma rodiči a se starším nevlastním bratrem z otcovo strany v Severních Čechách. Matka byla podnikatelka a poté pracovala jako prodavačka, otec zaměstnán jako dělník a následně „kšeftoval“ se zahraničními vozy. Otec měl pozitivní vztah k alkoholu, často i pod jeho vlivem řídil. V období dospívání byl otec na jeden rok ve výkonu trestu v souvislosti nelegálními obchody s vozidly. Doma často matku fyzicky napadal. Starší bratr byl závislý na pervitinu, letos se vrátil z výkonu trestu, kde si odpykával 5-letý trest.

Jaké je Tvé nejvyšší dosažené vzdělání? – pouze základní, učil jsem se na automechanika, avšak ve 3. ročníku byly lepší věci na práci. Chytil jsem se party a společně podnikali různé akce.

Měl si/máš problémy s alkoholem, potažmo i drogami? Drogy jsem nikdy neužíval, alkohol víkendově.

Jaký byl tvůj první problém se zákonem? – ještě jako mladistvého mě hlídka Policie ČR chytila jako řidiče ve vozidle bez řidičského oprávnění.

Jaké následovaly další prohřešky a tresty? V současné době si odpykávám trest obecně prospěšných prací, který mi byl uložen jako souhrnný trest za řízení bez řidičského oprávnění a za skutky spáchané společně s partou, kdy se jednalo o různou autokriminalitu, kde jsem pouze dělal řidiče. Tento trest vykonávám pro zdejší Úřad Městské části a jeho náplní je uklízet veřejné prostranství, dále brousím zábradlí na autobusových zastávkách, která pak následně přetírám. Z původních 300 hodin mi zbývá odpracovat již jen 124hodin. Práci si plním poctivě, dokonce mi nabídli další působení na této pozici. (toto potvrdila i jeho přítelkyně L.K.)

Proč jsi řídil vozidlo i přes uložené zákazy? Měl jsi/ máš strach z možného postihu? Víím, že jsem v tomto ohledu nezodpovědný, ale touha řídit vozidlo je prostě silnější než já. Strach nemám.

Jaký byl/je tvůj zdroj obživy?

Po nedokončené škole jsem byl zaměstnaný jako dělník ve firmě, kde jsem montoval okna. Teď již nějakou dobu nikde zaměstnaný nejsem. Žádné sociální dávky nepobírám.

Jak probíhal kontakt s pracovníkem Probační a mediační služby?

S pracovníkem Probační a mediační služby jsem byl v kontaktu pouze jedenkrát a to tehdy, když jsem řešil změnu uložení trestu obecně prospěšných prací do místa mého současného bydliště. Pracovník dal pouze písemný podnět na daný úřad. Fyzicky mě do dnešního dne nikdo z Probační a mediační služby nepřišel zkontrolovat. Každý den, kdy odpracovávám obecně prospěšné práce, podepisuji pracovníku městského úřadu dokument s počty odpracovaných hodin v daný den.

Vzal sis z toho všeho ponaučení? Trápí mě svědomí jen když je průser na obzoru, jakmile odezní, tak to je mi zase dobře. (toto potvrdila i jeho přítelkyně L.K.) U nás v Severních Čechách má každý druhý problém se zákonem.

Co ti hrozí, pokud budeš mít další problémy se zákonem? Mám ještě spoustu nedořešených případů, většinou se jedná o maření výkonu úředního rozhodnutí, vše řeší již právní, já se o to moc nestarám. Ale hrozí mi 20 měsíců nepodmíněně za tu autokriminalitu.

Má kamarádka, které R.S. pomáhá s výchovou dítěte, jenž má z předešlého vztahu, má pocit, že R.S. potřebuje neustále zvyšovat hladinu adrenalinu, to ho láká. Žádné ponaučení si z toho všeho dle jejího názoru nevzal, snad prý pomůže jen výkon trestu ve věznici. V soukromí je R.S. klidný, empatický, bezproblémový. Avšak každý víkend o R.S. nemá přehled, neboť vyráží stále někam s přáteli. Kde je a co dělá, ji nezajímá, důležité pro ni je, že finančně obstará rodinu.⁴⁴ Z rozhovoru pro autora vyplynulo, že chování R.S. bylo flegmatické a on sám má k celé situaci nezodpovědný přístup. Autor spatřuje hlavní problém ve zdroji obživy, kterou si R.S. řádně neopatřuje.

⁴⁴ rozhovor byl autorkou proveden dne 2.3.2017 s osobou R.S.

9 Recidiva v České republice

V trestně právním vymezení o recidivu, neboli zpětnost, jde tehdy, když se pachatel dopustí trestného činu poté, co byl již za předchozí trestný čin pravomocně odsouzen. Recidivní trestná činnost pak bývá soudem zohledňována při ukládání trestu obžalovanému.

Ve významu kriminalisticko-statistickém jako označení opětovných trestních stíhání a odsouzení pachatelů k trestu, tj. pachatelů opakovaně evidovaných v kriminální (soudní, vězeňské) statistice. Je-li tatáž osoba opětovně vězněna (opakovaně vykonávala trest nepodmíněného odnětí svobody) jedná se o recidivu označovanou též jako penologická recidiva.

Ve významu kriminologickém jako opakování asociálního jednání (nejen kriminálního) a jako pokračování v kriminální kariéře.

Rozlišujeme recidivu stejnorodou, kdy byl pachatel dříve odsouzen pro stejný trestný čin (speciální recidiva) nebo stejného druhu (např. podvod a zpronevěra), a recidivu nestejnorodou, kdy byl pachatel dříve odsouzen pro trestný čin jiného druhu (např. pachatel krádeže dříve odsouzený pro ublížení na zdraví). Recidivistou je pachatel, který se dopustil recidivy, bez ohledu na to, zda jde o recidivu stejnorodou, nebo nestejnorodou.

Za nejrizikovější období se považuje prvních 6 měsíců po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a maximum recidivujících pachatelů se dopouští nového trestného činu v průběhu 3 let po propuštění.⁴⁵

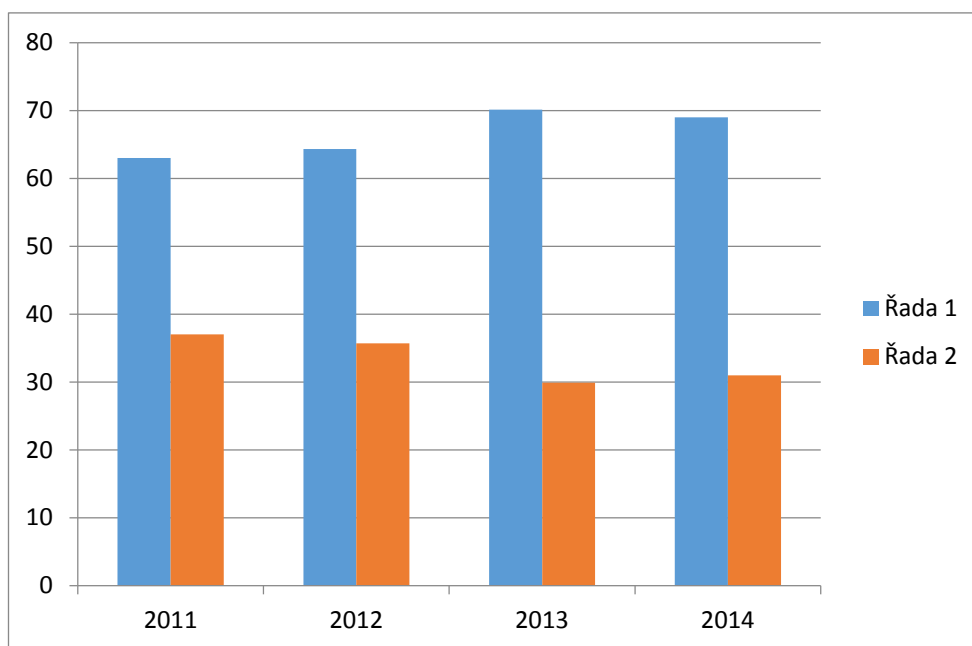
9.1 Recidiva ve vztahu k alternativním trestům

Základní cíl moderní trestní politiky je efektivní působení na odsouzené pachatele, aby v trestné činnosti dále nepokračovali. Měřítko, podle něhož lze naplnění tohoto cíle spolehlivě posoudit je jejich následná recidiva. Její sledování umožňuje hodnotit, jak jsou různé tresty či opatření účinná. Potřebnou zpětnou vazbu poskytuje rovněž i jednotlivým složkám justičního systému. Velký problém představuje tzv. latentní kriminalita, což znamená, že pouze část skutků je oznámena policii, nebo policií zjištěna. Z oficiálních databází se o neregistrovaných skutcích nedozvíme nic, z čehož

⁴⁵ MAREŠOVÁ A. a kolektiv, *Recidiva a recidivisté*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, str. 14-17, ISBN 978-80-7338-119-6

plyne, že podíl pachatelů, kteří se ve sledovaném období dopustili nezákonného jednání je ve skutečnosti vyšší. Jediný způsob, jak toto zjistit je pomocí šetření self-portů, neboli anonymním dotazováním. Jedná se však o malé vzorky pachatelů. Základním zdrojem dat o recidivě proto zůstávají policejní a justiční záznamy o řešených případech, přičemž recidiva je spojována se záznamem o dalším odsouzení dotyčné osoby, případně o jejím zadržení, obvinění, nebo dalším pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody.

Graf: Recidiva v penologickém pojetí v letech 2011-2014

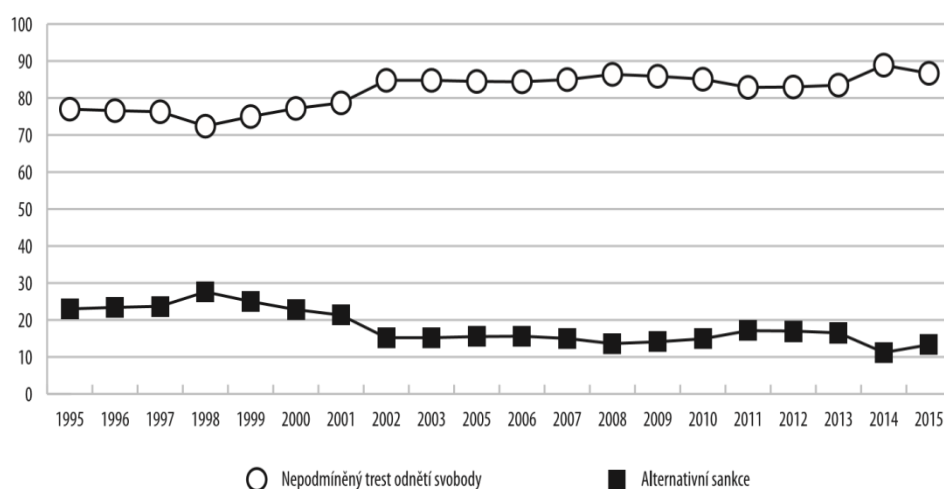
Řada 1 – recidivisté ve výkonu Řada 2 – poprvé ve výkonu

Zdroj: Autor

V České republice kriminální recidiva ve vztahu k uloženým sankcím a jejich efektivitě systematicky není sledována. Policejní a justiční statistiky sice uvádějí podíl recidivistů na celkovém počtu stíhaných či odsouzených osob, ale nelze odvodit, jaké konkrétní tresty či jiná opatření byly vůči jedincům v minulosti uplatněny. Specifickým typem recidivy, o níž i v našich podmínkách základní statistické informace máme, je pouze recidiva v penologickém pojetí (tj. sledování opakovaného pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody). O efektivitě jiných trestů a opatření se musíme spoléhat

výhradně na kriminologické výzkumy. Databází, z níž lze čerpat informace o recidivě je především Rejstřík trestů. Z výzkumů provedených Institutem pro kriminologii a sociální prevenci vyplývá, že během dvou let recidivoval téměř každý druhý odsouzený.⁴⁶

Graf: Podíl alternativních sankcí a nepodmíněného trestu odnětí svobody v letech 1994-2014 v procentech

Zdroj: Autor

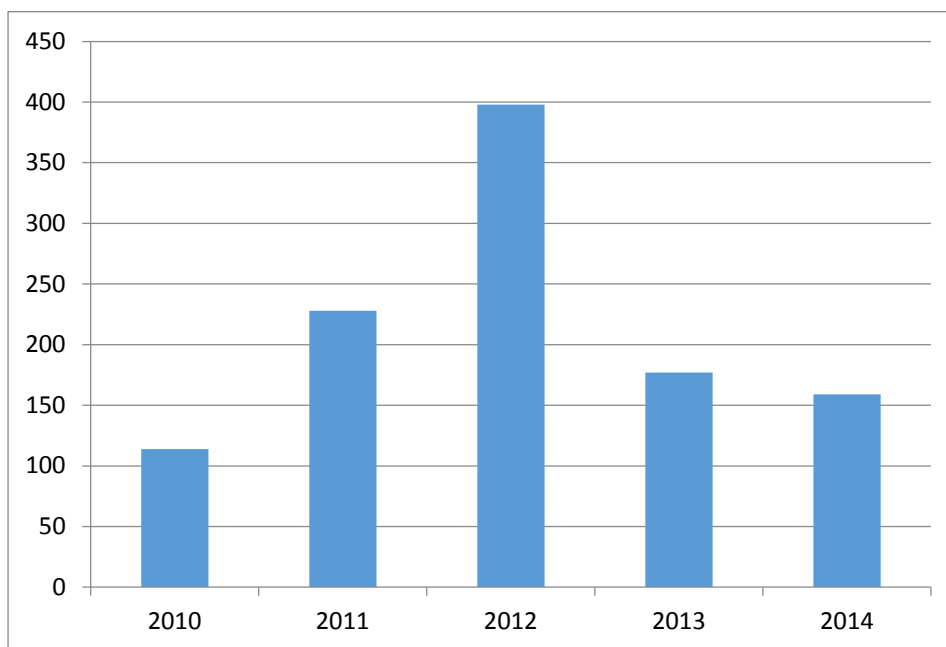
V souvislosti s novou úpravou trestního zákoníku a rozšířením rejstříku alternativních trestů došlo v prvních letech účinnosti k nárůstu podílu nepodmíněného trestu odnětí svobody, což je přičítáno zpřísnění postihu u frekventovaných skutkových podstat trestných činů jako jsou: krádež, zanedbání povinné výživy a maření výkonu úředního rozhodnutí.⁴⁷

⁴⁶ SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, str. 113-116, ISBN:978-80-7338-154-7

⁴⁷ SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, str. 81, ISBN:978-80-7338-154-7

10 Výkon vězeňství

Vývoj ukládání trestu domácího vězení⁴⁸

Zdroj: Autor

Současný vývoj elektronického monitoringu - po 8 letech neúspěšných pokusů vybralo Ministerstvo spravedlnosti firmu, která dodá elektronické náramky pro odsouzené. Dodavatelem bude společnost SuperCom.

V první fázi firma poskytne za 15,5 milionu korun 280 vězeňských náramků. V dalších letech až dva tisíce kusů. Celkově se má cena za šest let spolupráce vyšplhat na 93 milionů korun.

Rozdíl mezi náklady na vězně ve věznicí a v domácím vězení je zásadní. V prvním případě je cena 1100 korun na každý den. Oproti tomu odsouzený s náramkem bude denně stát jen 120 korun, přičemž padesát korun z toho bude hradit sám.

Náramky bude možné využít pro efektivnější kontrolu výkonu trestu domácího vězení a také pro některé vazebně stíhané lidi. Za jednu z hlavních výhod zařízení

⁴⁸ SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, str. 85, ISBN:978-80-7338-154-7

ministerstvo spravedlnosti označuje možnost obviněného či odsouzeného zůstat v kontaktu s rodinou a docházet do zaměstnání.

Dle vyjádření současného ministra spravedlnosti budou soudci trest využívat tam, kde teď ukládají krátký trest nepodmíněného vězení, případně i tam, kde ukládají podmínku.

Trest domácího vězení existuje od roku 2010, soudci jej však ve větším měřítku nevyužívají. Důvodem může být právě skutečnost, že kontrolu domácích vězňů zatím nezajišťují nepřetržitě elektronické náramky, ale namátkově probační pracovníci⁴⁹

Ubytovací kapacity věznic v České republice k 10.03.2017

	kapacita	skutečnost	naplněnost
výkon vazby	2 296	1 860	81,01 %
výkon trestu	18 440	20 920	113,45 %
detence	85	75	88,24 %
celkem	20 821	22 855	109,77%

50

Zdroj: Autor

Ve věznicích v celé České republice je dohromady 22,5 tisíce obviněných a odsouzených. To je asi o osm procent víc, než je jejich schválená kapacita, zhruba to představuje tisíc vězňů nad limit.

Podle vyjádření současného generálního ředitele vězeňské služby je ve věznicích stejně lidí, jako před poslední velkou amnestií na začátku roku 2013. Tu tehdy vyhlásil končící prezident České republiky Václav Klaus. V jejím důsledku předčasně opustilo věznice

přibližně 7000 osob. V průměru je ve věznicích nyní téměř o 15 procent víc vězňů,

⁴⁹FRIEBOVÁ N., *Místo cely náramek*. [online]. [cit. 2017-02-22]. Dostupné z WWW <https://www.seznam.cz/zpravy/clanek/misto-cely-naramek-po-osmi-letech-se-blizi-zmena-pro-dva-tisice-veznu-28281>

⁵⁰Vězeňská služba České republiky, *Stavy vězňů*. [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné na WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>

než kolik by v ní mělo být.⁵¹ V příloze č. 1 a 2 jsou uvedeny statistické údaje Vězeňské služby ČR nepodmíněného trest odnětí svobody podle uložené délky v určitém období a vývoj stavu odsouzených ve VTOS. V příloze č. 3 udává autor pro zajímavost program dne vězně.

⁵¹ JEŽEK P., *Elektronické náramky nevyřeší problém přeplněných věznic*. [online]. [cit. 2017-01-11]. Dostupné z WWW http://plzen.idnes.cz/veznice-bory-kapacita-elektronicke-naramky-feg-/plzen-zpravy.aspx?c=A170111_151925_plzen-zpravy_pp

Závěr

Ze zjištěných informací a poznatků vyplývá, že uložení alternativního trestu je účinné hlavně u neúmyslných trestných činů, neboť samotné projednání je pro pachatele stresující a zpravidla dostačující.

Záleží rovněž na osobnosti pachatele, jeho rodinném zázemí, pracovních možnostech. Podstatné je i to, zda svého činu lituje a případně, zda byl již v minulosti soudně trestaný. Toto je úzce spojeno s kriminologií, sociální prevencí a jejich poznatky. Alternativní tresty dávají pachateli šanci v tom směru, že ho společnost nezavrhne. Avšak obecně vzato by měl být trest odstrašujícím prostředkem a vést k nápravě pachatele.

Nespornou výhodou pro pachatele a jeho rodinu je to, že v případě uložení alternativního trestu není odloučen od běžného života - od svých nejbližších, zájmů, práce.

Pokud se alternativní tresty ukládají pachatelům, kteří opakovaně a úmyslně páchají trestnou činnost, ztrácí tyto tresty na významu. Nedostatky lze spatřit i v případě, jestliže pachatelé, kterým byly uloženy alternativní tresty, tyto nevykonají, nebo poruší podmínky jejich výkonu. Musí být rovněž zvažena i skutečnost, zda by byl pobyt ve vězení pro danou osobu pachatele opravdu účelný, neboť zde může dojít k opačnému efektu a to z důvodu, že v případě kontaktu s pachateli závažnější trestné činnosti může dojít k rozšíření asociálního chování a návyků. Tím se po vykonání trestu znesnadňuje i následné možné začlenění do řádného způsobu života.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. JELÍNEK J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 1. vyd., Praha: Leges, 2010, s 921, ISBN:978-80-87212-22-6
2. KYNCLOVÁ Z. a kolektiv, *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*, 1. vydání 2007 LexisNexis CZ s.r.o., s. 33 -39, ISBN:978-80-86-920-26-9
3. MAREŠOVÁ A. a kolektiv, *Recidiva a recidivisté*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, str. 14-17, ISBN 978-80-7338-119-6
4. MATOUŠEK O. a kolektiv, *Sociální práce v praxi*, 1. Vydání, Praha 2005, Portal, s. 286, ISBN:80-7367-002-X
5. MATOUŠEK O., KROFTOVÁ A., *Mládež a delikvence*, 2. Vydání, Praha, Portál, 2003, str. 180-181, ISBN:80-7178-771-X
6. ROZUM J. a kolektiv, *Probační programy pro mladistvé*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, str. 70-77, ISBN:978-80-7338-114-1
7. SCHEINOST M., VÁLKOVÁ H. a kolektiv, *Sankční politika a její uplatňování*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, str. 9-10, 76-78, 81, 103-104, 113-116, 180-181, ISBN:978-80-7338-154-7
8. ŠČERBA F., *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*, 2. Vydání, Praha, Leges, 2014, str. 23-24, 30, 43-61, 357, 387, 416-419, ISBN:978-80-87576-93-9
9. ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., *Probace a mediace*. 1. vyd., Praha: Portál s.r.o., 2010, s 149-151, ISBN:978-80-7367-757
10. ŽATECKÁ E., *Postavení a úkoly probační a mediační služby*, Ostrava-Přívoz: Key Publishing s.r.o., 2007, s. 46, 76, 76-85, 90-92, 143, 149-151, 161-162, ISBN: 978-80-87071-55-7
11. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, *Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění*, Vydavatelství KUFR s.r.o., 2010, str. 26-41, ISBN:978-80-7338--093-9
12. Kolektiv zaměstnanců Probační a mediační služby, *Almanach Probační a mediační služby*, Praha: Tiskárna K-Tisk s.r.o., 2015, s. 4-6, ISBN: 978-80-260-8423-5

Elektronické zdroje

- 1 Institut pro kriminologii a sociální prevenci, *Restorativní justice* [online]. 2003 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/296.pdf>
2. Probační a mediační služba České republiky. *O nás* [online] © 2002-2017 .[cit. 2017-03-12]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>
3. Probační a mediační služba České republiky. *Pro pachatele* [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/obecne-prospesne-prace/>
4. Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>
5. Probační a mediační služba, *Parole*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>
6. Probační a mediační služba, *Pro pachatele*. [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>
7. Probační a mediační služba, *Práce s mládeží* [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/mladistvi-probacni-programy/>
8. FRIEBOVÁ N., *Místo cely náramek*. [online]. [cit. 2017-02-22]. Dostupné z WWW <https://www.seznam.cz/zpravy/clanek/misto-cely-naramek-po-osmi-letech-se-blizi-zmena-pro-dva-tisice-veznu-28281>
9. Vězeňská služba České republiky, *Stavy vězňených osob*, . [online]. [cit. 2017-03-210]. Dostupné na WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>
10. JEŽEK P., *Elektronické náramky nevyřeší problém přeplněných věznic* . [online]. [cit. 2017-01-11]. Dostupné z WWW http://plzen.idnes.cz/veznice-bory-kapacita-elektronicke-naramky-feg-/plzen-zpravy.aspx?c=A170111_151925_plzen-zpravy_pp
11. Vězeňská služba České republiky: *Přemísťování odsouzených*, . [online]. © 2012 [cit. 2017-03-08]. Dostupné na WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-brno-20/o-nas-1567/vykon-vezenstvi-821>
12. Probační a mediační služba, *Práce s mládeží* [online]. © 2002-2017 [cit. 2017-14-03]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/mladistvi-probacni-programy/>
13. Kellerová Simona: *Probační program Punkt* [online]. [cit. 2017-03-30]. Dostupné na WWW: http://opava.eurotopia.cz/dokumenty/eurotopia/2015_10_TZ_probacni-program-PUNKT.pdf
14. Agentura pro sociální začleňování: *Programy prevence sociopatologických jevu u mládeže a probační programy* © 2017 [online]. [cit. 2017-03-30]. naWWW:

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/programy-prevence-sociopatologickych-jevu-u-mladeze-a-probacni-programy>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2002 § 2 odst. 1, 2 Dostupné na ASPI

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Kolektiv zaměstnanců Probační a mediační služby, *Almanach Probační a mediační služby*, Praha: Tiskárna K-Tisk s.r.o., 2015, s. 4-6, ISBN: 978-80-260-8423-5
- Probační a mediační služba, *Informace o činnostech*, propagační materiály. 2016

Seznam zkratk

PMS - Probační a mediační služba

TZ - Trestní zákoník

TŘ - Trestní řád

OPP - Obecně prospěšné práce

TDV - Trest domácího vězení

TZV- Trest zákazu vstupu

ZSM – Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

TOS – Trest odnětí svobody

VTOS – Výkon trestu odnětí svobody

Seznam tabulek a grafů

Příloha č. I - Nepodmíněný trest odnětí svobody podle uložené délky jeho trvání 1994–2014

Příloha č. II - Nepodmíněný trest odnětí svobody podle uložené délky jeho trvání 1994–2014

Příloha č. III - Časový rozvrh dne pro obviněné (ve věznici Brno)

Přílohy:

Příloha č. I

Rok	Trest NEPO celkem	Z toho do 1 roku	Přes 1r. do 5 r.	Přes 5 do 15 r.	Přes 15 r.	doživotí
1994	11 125	6 606	4 116	394	8	1
1995	12 552	7 722	4 313	506	11	0
1996	13 375	8 290	4 502	555	26	2
1997	13 933	8 760	4 562	588	20	3
1998	14 656	8 987	4 951	700	17	1
1999	15 340	9 926	4 728	671	11	4
2000	14 114	9 365	4 129	603	15	2
2001	12 533	8 407	3 563	547	15	1
2002	9 659	5 827	3 291	535	2	4
2003	9 797	5 925	3 298	551	22	1
2004	10 192	6 118	3 516	539	13	6
2005	10 253	6 429	3 264	542	14	4
2006	997	6 320	3 126	535	14	2
2007	9 871	6 549	2 833	485	4	0
2008	10 255	6 923	2 856	466	8	2
2009	10 419	7 144	2 781	488	3	3
Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb.						
2010	11 818	7 685	3 631	487	15	1
2011	11 733	6 944	4 265	485	39	1
2012	11 602	6 680	4 388	505	29	5
2013	8 579	4 694	3 332	511	42	2
2014	9 568	5 664	3 333	520	51	1

Příloha č. II

Vývoj stavu odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody podle pohlaví, mladistvých a státní příslušnosti

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Muži	8 483	9 616	11 103	12 530	13 347	14 423	15 510	14 966	14 190	12 321	13 298
Ženy	274	309	405	443	477	519	616	605	547	508	570
Mladiství	205	143	187	164	172	163	131	110	87	81	94
Cizinci	195	1 406	1 785	2 086	1 730	1 497	1 309	1 129	1 029	917	913

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muži	14 437	15 336	15 376	15 792	17 209	18 367	18 320	19 234	19 129	13 491	15 411
Ženy	637	741	803	855	891	1 007	1 129	1 307	1 300	810	1 022
Mladiství	102	124	111	134	152	174	151	159	140	81	82
Cizinci	920	915	846	851	944	1 057	1 051	1 119	1 163	936	1 006

Příloha č. III.

Časový rozvrh dne pro obviněné (ve věznici Brno)

06:00 budíček, prověrka početního stavu, ranní požadavky obviněných

06:00-06:30 osobní hygiena, úklid

06:30-07:30 výdej snídaně, léků

07:45-16:00 vycházky obviněných, případně osobní volno

08:00-16:00 možnost návštěva lékaře

11:00-12:00 výdej oběda

13:00 osobní volno

16:30-17:30 výdej léků

17:00-18:30 výdej večeře

18:30-19:00 osobní volno

19:00-21:00 večerní hygiena, příprava na večerku, večerní úklid

21:00 večerka

V době od 08:00 do večerky může obviněný odpočívat na ustlaném lůžku, a to ve vlastním nebo vězeňském oděvu.⁵²

⁵² Vězeňská služba České republiky: *Přemísťování odsouzených*, . [online]. © 2012 [cit. 2017-03-08]. Dostupné na WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-brno-20/o-nas-1567/vykon-vezenstvi-821>